

Podkarpackie
Stowarzyszenie
Samorządów
Terytorialnych

Stowarzyszenie Gmin Regionu
Południowo-Zachodniego
Mazowsza

STOWARZYSZENIE
GMIN I POWIATÓW
WIELKOPOLSKI

ŚLĄSKI ZWIĄZEK
GMIN I POWIATÓW

ZRZESZENIE GMIN
WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO

Związek Gmin
Lubelszczyzny

ZWIĄZEK
GMIN POMORSKICH

Stanowisko Ogólnopolskiego Porozumienia Organizacji Samorządowych¹ z dnia 27 maja 2020r.

w sprawie: **samorządowej tarczy antykryzysowej w obszarze oświaty**

Jako przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego: gmin i powiatów zrzeszonych w regionalnych organizacjach współdziałających na forum Ogólnopolskiego Porozumienia Organizacji Samorządowych, postulujemy aby w kolejnych odsłonach tarczy antykryzysowej dla samorządów uwzględnione zostały działania w obszarze oświaty.

Zadania te stanowią gros wydatków samorządowych i generują największe dodatkowe obciążenia dla budżetów jst. Przeprowadzone badanie ankietowe dotyczące **finansowania zadań z zakresu oświaty przez gminy w latach 2018-2019** zrealizowane m.in. przez Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Wielkopolski oraz Związek Gmin Lubelszczyzny wykazały, że we wszystkich badanych jst. otrzymane środki finansowe w ramach subwencji oświatowej wraz z innymi dotacjami nie wystarczały na pokrycie poniesionych przez nie wydatków oświatowych.

W porównaniu do 2018 roku odsetek jst. województwa lubelskiego, które dokładały do całości wydatków oświatowych powyżej 20% środków własnych wzrósł o 12% osiągając poziom 93% ogółu przebadanych gmin. Pomimo deklarowanego przez Rząd zwiększania wysokości subwencji oświatowej, w 70% badanych jednostek dysproporcja między otrzymywaną subwencją oświatową a wydatkami uległa pogłębieniu. W roku 2019, w 65% jst. województwa lubelskiego otrzymywana subwencja oświatowa nie finansowała w całości wydatków ponoszonych na wynagrodzenia dla nauczycieli. W porównaniu do roku 2018 odnotowano wzrost liczby jst. o podobnych problemach o 3%, co pozwala na stwierdzenie, że w latach kolejnych tendencja ta co najmniej się utrzyma.

¹ Stanowisko OPOS zostało przyjęte przez następujące organizacje-sygnatariuszy Porozumienia:
Podkarpackie Stowarzyszenie Samorządów Terytorialnych
Stowarzyszenie Gmin Regionu Południowo-Zachodniego Mazowsza
Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Wielkopolski
Śląski Związek Gmin i Powiatów
Zrzeszenie Gmin Województwa Lubuskiego
Związek Gmin Lubelszczyzny
Związek Gmin Pomorskich
Związek Gmin Warmińsko-Mazurskich

Analiza **wydatków poniesionych przez samorządy w związku z epidemią koronawirusa** przeprowadzona przez Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Wielkopolski, Śląski Związek Gmin i Powiatów, Związek Gmin Pomorskich i Związek Gmin Lubelszczyzny wykazała znaczący udział nieprzewidzianych wydatków w budżetach jst. Dodatkowe, niezaplanowane wydatki samorządy ponoszą aktualnie również na oświatę w związku z koniecznością zapewnienia bezpiecznych warunków nauki i pracy nauczycieli po powrocie części uczniów do szkół (są to wydatki związane z zakupem środków ochrony osobistej, czy też dezynfekcją urzędzeń i pomieszczeń).

Coraz wyraźniej rysuje się tendencja **spadku dochodów budżetów gmin z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych**, która pogłębiona została skutkami zamrożenia gospodarki spowodowanej pandemią koronawirusa. Dokonana analiza za miesiąc kwiecień 2020 roku wykazała spadek w/w dochodów na poziomie 40 % w województwach: wielkopolskim i śląskim i 30% w pomorskim.

Pogłębiające się tendencje konieczności coraz większego dofinansowywania realizacji zadań oświatowych z dochodów własnych jst., przy jednoczesnej konieczności ponoszenia wydatków na walkę z epidemią COVID-19 oraz spadkiem dochodów własnych m.in. z tytułu podatku od osób fizycznych, wskazują na konieczność objęcia działaniami tarczy antykryzysowej również obszaru edukacji publicznej.

W związku z powyższym wskazujemy działania, które powinny zostać uwzględnione przez Rząd w kolejnych odsłonach tarczy antykryzysowej:

I. ZAWIESZENIE DODATKU WYRÓWNAWCZEGO Warunki realizacji podstawy programowej w drugim semestrze roku szkolnego 2019/2020 w warunkach epidemii COVID-19 są drastycznie różne w porównaniu do okresu sprzed pandemii. W obecnym systemie oświaty godziny ponadwymiarowe uwzględniane są w wysokości średnich wynagrodzeń. W czasie pandemii koronawirusa godziny ponadwymiarowe nie są wypracowywane, przez co paradoksalnie zyskują nauczyciele z „gołym” etatem. Należy naszym zdaniem znieść obowiązek uzyskiwania średnich wynagrodzeń przez nauczycieli zgodnie z opisem jego uzyskania w artykule 30 Karty Nauczyciela.

II. SFINANSOWANIE ZAPOWIEDZIANYCH NA WRZESIEŃ PODWYŻEK DLA NAUCZYCIELI PRZEZ BUDŻET PAŃSTWA POPRZEZ ZWIĘKSZENIE KWOTY CZĘŚCI OŚWIATOWEJ SUBWENCJI OGÓLNEJ

Do tej pory żadne podwyżki wynagrodzeń dla nauczycieli nie były w 100 % sfinansowane z budżetu państwa. Wnioskujemy, by zapowiedziane na wrzesień podwyżki dla nauczycieli zostały sfinansowane poprzez podniesienie kwoty części oświatowej subwencji ogólnej w takiej wysokości, by w pełni pokryć wzrost płac nauczycielskich. Samorządy nie są gotowe na dodatkowe wydatki w obliczu kryzysu, który już teraz poważnie uszczupla wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) i zmusza je do ponoszenia dodatkowych wydatków związanych z zabezpieczeniem dostępu do środków ochrony osobistej dla radnych, pracowników administracji i jednostek podległych.

III. PILNE ZAPEWNIENIE SZYBKIEGO INTERNETU DLA WSZYSTKICH SZKÓŁ ORAZ MIESZKAŃCÓW Realizowane do tej pory projekty z zakresu Internetu szerokopasmowego do tej pory nie zapewniły wszystkim placówkom oświatowym dostępu do łącz zapewniających szybką transmisję danych. Nadal pozostają białe plamy w dostępie mieszkańców szczególnie terenów wiejskich do internetu. Sytuacja ta już teraz w czasie epidemii COVID-19 spowodowała wykluczenie wielu uczniów z dostępu do zdalnej nauki, a nie wiadomo czy podobna sytuacja z zamknięciem z powodu epidemii szkół nie wydarzy się już jesienią bieżącego roku.

IV. WPROWADZENIE ZEROWEJ STAWKI PODATKU VAT NA SPRZĘT I OPROGRAMOWANIE SŁUŻĄCE DO EDUKACJI – obecnie jedynie komputery stacjonarne nabywane na cele edukacyjne objęte są zerową stawką podatku VAT. Wnosimy o objęcie nią zarówno laptopów jak i oprogramowania niezbędnego do edukacji w tym edukacji zdalnej.

W kontekście pogarszającej się sytuacji finansowej samorządów oczekujemy **pilnej realizacji systemowych zmian w oświacie**, w tym obejmującej przede wszystkim Kartę Nauczyciela.

Rząd oczekuje od administracji samorządowej ponoszenia kosztów walki z epidemią, w tym przede wszystkim finansowych, a gminy w tym zakresie mają związane ręce. Nie mają możliwości dostosowania sieci szkół do panujących warunków demograficznych, finansowych czy komunikacyjnych. Przy corocznie pogarszającej się sytuacji finansowej samorzady mają ograniczoną możliwość zmiany sieci szkół w zakresie kierowania uczniów do lepiej wyposażonych placówek. Dyrektorzy placówek oświatowych nie mają możliwości ograniczenia wypłaty dodatków z tytułu dodatkowych godzin pracy dla nauczycieli, którzy mając przyznane nadgodziny nie realizują ich w systemie świadczonej pracy zdalnej. Odmrażanie kolejnych sfer funkcjonowania mieszkańców nie obejmuje np. komunikacji zbiorowej, z której korzystają i pracownicy oświaty, i uczniowie. To tylko niektóre z problemów sygnalizowane przez samorzady, które znacząco wpływają na pogarszanie ich sytuacji finansowej.

Z uwagi na powyższe apelujemy o uwzględnienie obszaru oświaty w realizacji kolejnych edycji tarczy antykryzysowej dotyczącej samorządów i deklarujemy pełne wsparcie w opracowaniu konkretnych rozwiązań prawnych wspomagających zarówno budżet państwa jak i samorządów w walce ze skutkami pandemii COVID-19.

Błażej Konkol
Prezes ZGP
Prezydencja OPOS

